

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Rudolfa Čírča a sudcov JUDr. Evy Sakálovej a JUDr. Ľubora Šeba v právnej veci žalobcu **R. S.**, bývajúceho v K., zastúpeného JUDr. A. H., advokátom so sídlom v K., proti žalovanej S., so sídlom v B., I. B., o **zaplatenie 8 951 400 Sk**, vedenej na Okresnom súde Veľký Krtíš pod sp.zn. 6 C 9/2003, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 7. septembra 2006 sp.zn. 16 Co 170/2006 rozhodol

t a k t o :

Dovolanie žalobcu **z a m i e t a .**

Žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

Žalobou podanou na Okresnom súde Veľký Krtíš 13.1.2003 sa žalobca domáhal voči žalovanej náhrady škody na zdraví utrpenej pri dopravnej nehode, ku ktorej došlo dňa 28.10.2001 na ceste I. triedy za mestom V. a to tak, že ako vodič osobného motorového vozidla pri vchádzaní do pravotočivej zákruty rýchlosťou 75,0 až 85,0 km/h prešiel s vozidlom i napriek prudkému brzdeniu do protismeru, kde čelne narazil do ľavej prednej časti protiidúceho autobusu. Okrem neho sa pri nehode zranili aj štyria spolujazdci, z ktorých jeden zraneniam podľahol. V žalobe uviedol, že žalovaná ako správca cesty vo vlastníctve štátu zodpovedá za škodu podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keď porušila svoju právnu povinnosť zabezpečiť v mieste nehody zodpovedajúce dopravné

značenie (minimálne dopravné zariadenie „Vodiaca tabuľa Z 3b“), ktoré by upozorňovalo na nebezpečnú zákrutu. Náhradu škody žiadal priznať vo forme bolestného v sume 2 808 000 Sk, predstavujúcej šesťdesiatnásobok náhrady určenej základným bodovým hodnotením, a vo forme sťaženia spoločenského uplatnenia v sume 6 143 400 Sk, predstavujúcej tiež šesťdesiatnásobok náhrady určenej základným bodovým hodnotením.

Okresný súd Veľký Krtíš rozsudkom z 2. mája 2006 č.k. 6 C 9/03-261 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 1 371 930 Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku žalobu zamietol. Zároveň rozhodol, že žalovanej sa nepriznáva náhrada trov konania. Poukazujúc na výsledky vykonaného dokazovania dospel k záveru, že je daná zodpovednosť žalovanej za škodu podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka v dôsledku porušenia jej povinnosti podať návrh na schválenie dopravného značenia „Vodiacej tabule Z 3b“, upozorňujúcej na nebezpečnú zákrutu, a to v súvislosti s tým, že v dôsledku rekonštrukcie cesty v mieste nehody v období od 22.6.2001 do 2.10.2001 došlo k zmene polomerov zákruty, zloženej z dvoch oblúkov rôznych polomerov. Uvedenú povinnosť vyvodil z ustanovenia § 43d ods. 1 písm. d/ zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon), v zmysle ktorého stavba musí po celý čas ekonomicky odôvodnenej životnosti vyhovovať základným požiadavkám na stavby, pričom jednou z týchto požiadaviek je bezpečnosť stavby pri jej užívaní. Za primerané považoval zvýšenie náhrady bolestného na dvadsaťnásobok a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia na desaťnásobok sumy určenej základným bodovým hodnotením. S prihliadnutím na to, že škoda bola spôsobená aj zavinením žalobcu, ktorý neprispôbil rýchlosť jazdy okolnostiam, a v trestnom konaní bol uznaný vinným z trestného činu ublíženia na zdraví v dôsledku dopravnej nehody, určil jeho mieru účasti na spôsobení škody v rozsahu 30 %. Náhradu bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia mu preto priznal v rozsahu 70 % zo súm zodpovedajúcich ich primeranému zvýšeniu.

Krajský súd v Banskej Bystrici ako odvolací súd na odvolanie oboch účastníkov rozsudkom zo 7. septembra 2006 sp.zn. 16 Co 170/2006 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol. Zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania. Na rozdiel od súdu prvého stupňa bol toho názoru, že pokiaľ príčinou vzniku škody malo byť nedostatočné dopravné značenie v mieste dopravnej nehody, nárok na náhradu škody žalobcovi nevznikol, pretože v zmysle ustanovenia § 9a ods. 1 zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách

(cestný zákon) v znení platnom v čase vzniku škody (ďalej len „cestný zákon“) užívateľa ciest nemajú nárok na náhradu škody, ktorá im vznikla zo stavebného stavu alebo dopravnotechnického stavu ciest. Poukázal pritom na ustanovenie § 13 ods. 1 vyhlášky č. 35/1984 Zb., ktorou sa vykonáva cestný zákon (ďalej len „vyhláška“), v zmysle ktorého sa stavebným stavom cesty, okrem iného, rozumie aj vybavenie komunikácie z hľadiska bezpečnosti dopravy (dopravné značky a zariadenia, bezpečnostné a ochranné zariadenia a pod.). Rovnaký záver platí aj v prípade, ak by škoda vznikla v dôsledku zmeny polomerov zákruty, pretože v zmysle § 13 ods. 2 vyhlášky smerové oblúky a zakružovacie polomery nivelety treba považovať za dopravnotechnický stav cesty. V odôvodnení rozsudku tiež uviedol, že nebolo povinnosťou žalovanej zabezpečiť dopravné značenie na cestných komunikáciách, ktoré spravovala, pretože v čase dopravnej nehody použitie dopravných značiek a dopravných zariadení na cestách prvej triedy určoval so súhlasom okresného dopravného inšpektorátu Krajský úrad dopravy v Banskej Bystrici, ktorý zároveň bol povinný vykonávať nad predmetnou pozemnou komunikáciou štátny odborný dozor.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal dovolanie žalobca. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vyčítal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci v otázke opodstatnenosti samotného základu uplatneného nároku. Poukazoval na to, že je daná zodpovednosť žalovanej za škodu v zmysle ustanovenia § 9a ods. 2 cestného zákona, pretože príčinou vzniku škody bola závada v zjazdnosti, spočívajúca v zmene polomerov zákruty, na ktorú nebolo upozornené dopravným značením. Nesúhlasil ani s právnym záverom odvolacieho súdu o nedostatku povinnosti žalovanej zabezpečiť dopravné značenie. Podľa jeho názoru žalovaná ako subjekt žiadajúci o stavebné povolenie na rekonštrukciu cesty, mala takúto povinnosť. Žiadal tiež prihliadnúť na to, že sa pohyboval povolenou rýchlosťou a celkovo svoje správanie prispôbil najmä stavebnému a dopravnotechnickému stavu cesty, situácii v cestnej premávke a svojim schopnostiam.

Žalovaná sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu oprávnenou osobou (účastníkom konania) v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O.s.p.) a že je prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, bez nariadenia

pojednávania (§ 243a ods. 1 veta za bodkočiarkou O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Dovolací súd je podľa ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. viazaný uplatneným dovolacím dôvodom; z úradnej povinnosti skúma iba vady uvedené v § 237 O.s.p., a iné vady konania len vtedy, pokiaľ by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vady v zmysle § 237 O.s.p. a iné vady konania však neboli dovolaním namietané a zo súdneho spisu nevyplývajú. Dovolací súd preto skúmal správnosť napadnutého rozsudku z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, a to právneho posúdenia veci odvolacím súdom v otázke základu uplatneného nároku, t.j. v otázke, či je alebo nie je daná zodpovednosť žalovanej za škodu.

Užívatelia diaľnic, ciest a miestnych komunikácií nemajú nárok na náhradu škody, ktorá im vznikla zo stavebného stavu alebo dopravno-technického stavu diaľnic, ciest alebo miestnych komunikácií (§ 9a ods. 1 cestného zákona).

Správcovia diaľnic, ciest a miestnych komunikácií však zodpovedajú za škody, ktoré vznikli užívateľom týchto komunikácií a ktorých príčinou boli závady v zjazdnosti, okrem prípadu, že preukážu, že nebolo v medziach možností tieto závady odstrániť, ani na ne predpísaným spôsobom upozorniť (§ 9a ods. 2 cestného zákona).

Podľa § 13 ods. 1 vyhlášky stavebným stavom diaľnice, cesty alebo miestnej komunikácie sa rozumie ich kvalita, stupeň opotrebenia a povrch, pozdĺžne alebo priečne vlny, hojné výtlky, ktoré nemožno odstrániť bežnou údržbou, nosnosť vozovky, mostov a priepustov a vybavenie komunikácie z hľadiska bezpečnosti dopravy (dopravné značky a zariadenia, bezpečnostné a ochranné zariadenia a pod.). Podľa odseku 2 uvedeného ustanovenia dopravno-technickým stavom diaľnice, cesty alebo miestnej komunikácie sa rozumejú ich technické znaky (priečne usporiadanie, priečny sklon a šírka vozovky, smerové oblúky, pozdĺžne sklony a zakružovacie polomery nivelety, druh vozovky a pod.) a začlenenie komunikácie do terénu (rozhľad, nadmorská výška a pod.).

Podľa § 12 ods. 2 vyhlášky závady v zjazdnosti diaľnic, ciest a miestnych komunikácií sú také zmeny v zjazdnosti týchto komunikácií spôsobené vonkajšími vplyvmi, ktoré nemôže vodič predvídať ani pri jazde prispôsobenej stavebnému stavu komunikácie, poveternostným

podmienkam, vlastnostiam vozidla a nákladu, vlastným schopnostiam a iným zjavným okolnostiam.

Cestný zákon upravujúci v citovanom ustanovení § 9a ods. 2 zodpovednosť správcu komunikácie za škodu je vo vzťahu k ustanoveniu § 420 Občianskeho zákonníka špeciálnym predpisom. Predpokladom zodpovednosti správcu komunikácie za škodu podľa § 9a ods. 2 cestného zákona je závada v zjazdnosti komunikácie ako príčina vzniku škody. Závadou v zjazdnosti treba rozumieť tak významnú zmenu (zhoršenie) zjazdnosti komunikácie, ktorá je síce odstrániteľná bežnou údržbou, no svojím charakterom sa natolko vymyká stavebnému stavu a dopravno-technickému stavu pozemnej komunikácie a poveternostným vplyvom, že vodič ani pri obozretnej jazde, rešpektujúcej stav komunikácie či prípadné dôsledky poveternostných vplyvov, nemôže jej výskyt predpokladať a účinne reagovať pri riadení vozidla tak, aby závada neovplyvnila jeho jazdu a nevznikla tým škoda. Ak príčinou škody nie je závada v zjazdnosti, teda ak nie je daná zodpovednosť správcu komunikácie za škodu podľa cestného zákona, nie je tým vylúčená jeho prípadná všeobecná zodpovednosť za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka. Ak však príčinou vzniku škody je stavebný stav alebo dopravno-technický stav komunikácie, neprichádza do úvahy zodpovednosť správcu komunikácie za škody nielen podľa cestného zákona, ale ani podľa Občianskeho zákonníka. Ustanovenie § 9a ods. 1 cestného zákona, ktoré je vo vzťahu k Občianskemu zákonníku tiež špeciálnym ustanovením, totiž v takýchto prípadoch vylučuje vznik nároku na náhradu škody a teda aj vznik zodpovednosti za škodu.

V prejednávanej veci žalobca tvrdil a preukazoval (bez ohľadu na to, že v žalobe a v priebehu konania vyvodzoval zodpovednosť žalovanej z ustanovenia § 420 Občianskeho zákonníka, zatiaľ čo v dovolaní poukazoval na jej zodpovednosť v zmysle § 9a ods. 2 cestného zákona), že príčinou vzniku škody bol nedostatok dopravného značenia, ktoré by upozorňovalo na nebezpečnú zákrutu. Vznik škody z tohto dôvodu tvrdil aj pokiaľ poukazoval na zmenu polomerov zákruty, ktorú označil za závadu v zjazdnosti cesty.

Pokiaľ odvolací súd nepoužitie dopravného značenia a to dopravného zariadenia tzv. „Vodiacej tabule Z 3b“, resp. zmenu polomerov zákruty, nepovažoval za závadu v zjazdnosti cesty, ale za okolnosť vyplývajúcu zo stavebného, resp. z dopravno-technického stavu cesty, je tento jeho právny záver správny. Podľa výslovného znenia § 13 ods. 1 vyhlášky je stavebným stavom cesty, okrem iného, aj jej vybavenie dopravnými značkami a zariadeniami.

Pod vybavením komunikácie ako stavby dopravnými značkami a dopravnými zariadeniami, ktoré sú jej súčasťou, treba rozumieť ich použitie na niektorých úsekoch cesty a rovnako tak aj ich nepoužitie na iných úsekoch. Toto vybavenie komunikácie nie je nemenným stavom. Použitie dopravného značenia závisí aj od poznatkov plynúcich z užívania komunikácie ako je napr. zvýšený výskyt dopravných nehôd, ktoré umožnia záver, že bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky nevyhnutne vyžaduje takéto vybavenie. Uvedené ustanovenie treba vykladať aj v súvislosti s povinnosťou každého účastníka cestnej premávky prispôsobiť svoje správanie najmä stavebnému a dopravno-technickému stavu cesty (§ 3 ods. 2 písm. a/ zákona č. 315/1996 Z.z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení platnom v čase vzniku škody) a v súvislosti s povinnosťou vodiča prispôsobiť rýchlosť jazdy okolnostiam, ktoré možno predvídať (§ 15 ods. 1 toho istého zákona). Tieto povinnosti sú dané bez ohľadu na použitie či nepoužitie dopravného značenia na určitom úseku komunikácie. Keďže nepoužitie dopravného značenia nie je závadou v zjazdnosti komunikácie, ale je súčasťou jej stavebného stavu, nebol splnený predpoklad zodpovednosti žalovanej za škodu podľa § 9a ods. 2 cestného zákona. Zároveň však táto okolnosť ako tvrdená príčina vzniku škody vylučuje vznik nároku na náhradu škody v zmysle ustanovenia § 9a ods. 1 cestného zákona a teda aj vznik zodpovednosti žalovanej za škodu. Vzhľadom na tento záver boli nadbytočné úvahy odvolacieho súdu o existencii či neexistencii povinnosti žalovanej zabezpečiť dopravné značenie, a tiež o rozsahu účasti žalobcu na spôsobení škody. Dovolací súd sa preto námietkami dovolateľa týkajúcimi sa týchto úvah nezaoberal.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu smerujúce proti správne mu rozsudku odvolacieho súdu zamietol (§ 243b ods. 1 veta pred bodkočiarkou O.s.p.).

Úspešnej žalovanej nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, pretože jej v súvislosti s ním žiadne nevznikli (§ 142 ods. 1 v spojení s § 243b ods. 4 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 21. mája 2008

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia :